

Lokalne plany deinstytucjonalizacji usług społecznych

LIDER PROJEKTU

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie
ul. Hetmańska 120, 35-078 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

PARTNERZY PROJEKTU

Województwo
Podkarpackie

Województwo
Lubelskie

Województwo
Podlaskie

Województwo
Świętokrzyskie

Województwo
Mazowieckie

Proces deinstytucjonalizacji jest to: proces rozwoju usług społecznych świadczonych na poziomie lokalnych społeczności, mający na celu wyeliminowanie lub zmniejszenie konieczności opieki instytucjonalnej.

Celem „Lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych” jest wyznaczenie kierunków rozwoju usług społecznych na szczeblu lokalnym, zarówno w zakresie profilaktycznym, jak i podjęcia działań o charakterze interwencyjnym.

STRUKTURA PLANU DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH

Część diagnostyczna

Charakterystyka gminy/powiatu

Struktura społeczna gminy/powiatu

Liczba mieszkańców gminy/powiatu

Liczba osób starszych, z niepełnosprawnościami, osób z zaburzeniami psychicznymi, rodzin z dziećmi (rodziny pełne, samotni rodzice, liczba dzieci w rodzinie), w tym z dzieckiem z niepełnosprawnością, osób opuszczających pieczę zastępczą, osób bezdomnych wymagających wsparcia w postaci różnego typu usług (liczba osób obecnie, przewidywana liczba osób w ciągu kolejnych 5 lat)

Liczba osób umieszczonych w instytucjach

Problemy i wyzwania społeczne występujące na terenie działania samorządu

Analiza dokumentów strategicznych samorządu i aktów prawa miejscowego w zakresie realizowania usług społecznych

Istniejące na terenie gminy instytucje:

- ▶ liczba instytucji/placówek według rodzaju, np.: dla osób starszych z niepełnosprawnościami, dla dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami, dla osób z zaburzeniami psychicznymi, dla osób bezdomnych
- ▶ położenie instytucji, np.: wieś/miasto, rozmiar miasta (liczba mieszkańców)
- ▶ wielkość instytucji, w tym liczby miejsc i liczby mieszkańców
- ▶ sposób kierowania

- ▶ średni okres pobytu w instytucji
- ▶ świadczone usługi
- ▶ informacje o personelu, np.: liczba, podstawa zaangażowania, stosunek liczby personelu do liczby mieszkańców
- ▶ organ prowadzący oraz źródła i wysokość finansowania
- ▶ koszty utrzymania.

Informacje o usługach świadczonych w środowisku

- ▶ formy wsparcia świadczonego w środowisku: dla osób starszych i z niepełnosprawnościami, dla dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami, dla osób z zaburzeniami psychicznymi, dla osób bezdomnych
- ▶ wymiar świadczonych usług
- ▶ podmioty i organizacje oraz osoby zaangażowane w świadczenie usług, ze szczególnym uwzględnieniem podmiotów ekonomii społecznej
- ▶ zasoby kadrowe, źródła finansowania oraz koszty

Wsparcie osób starszych

- ▶ usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania
- ▶ usługi sąsiedzkie
- ▶ opieka wytchnieniowa
- ▶ wolontariat
- ▶ teleopieka
- ▶ wsparcie w formie dożywiania
- ▶ ośrodki wsparcia, o jakich mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2021 r. poz 2268, z późn. zm.), świadczące wsparcie w systemie dziennym
- ▶ domy senior+ i kluby senior+
- ▶ dzienne domy opieki medycznej
- ▶ mieszkania wspomagane z koszykiem usług
- ▶ rodzinne domy pomocy
- ▶ domy pomocy społecznej

Wsparcie osób z niepełnosprawnościami

- ▶ usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania
- ▶ usługi asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnościami
- ▶ opieka wytchnieniowa
- ▶ wolontariat
- ▶ teleopieka
- ▶ wsparcie w formie dożywiania
- ▶ ośrodki wsparcia, o jakich mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2021 r. poz. 2268, z późn. zm.), świadczące wsparcie w systemie dziennym
- ▶ dzienne domy opieki medycznej
- ▶ mieszkania treningowe i mieszkania wspomagane z koszykiem usług
- ▶ rodzinne domy pomocy
- ▶ domy pomocy społecznej
- ▶ działania zgodne z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2021 r. poz. 573, z późn. zm.) – do podstawowych form aktywności wspomagającej proces rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnością zalicza się uczestnictwo tych osób m.in. w: 1) warsztatach terapii zajęciowej, 2) zajęciach klubowych
- ▶ usługi wspierające, w tym usługi asystencji osobistej, określone w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 lutego 2008 r. w sprawie rodzajów zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zleczanych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym (Dz.U. z 2016 r. poz. 1945), które dofinansowywane są ze środków PFRON
- ▶ usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze

Wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi

- ▶ opieka wytchnieniowa
- ▶ wolontariat
- ▶ ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym środowiskowe domy samopomocy i kluby samopomocy
- ▶ dzienne domy pomocy
- ▶ mieszkania treningowe i mieszkania wspomagane z koszykiem usług
- ▶ domy pomocy społecznej

Wsparcie rodziny i dziecka, w tym dziecka z niepełnosprawnością

- ▶ działania profilaktyczne skierowane do rodziny
- ▶ zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa
- ▶ organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających (zawieranie umów)
- ▶ prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci
- ▶ rozwój rodzinnej pieczy zastępczej
- ▶ tworzenie centrów wsparcia pieczy zastępczej na poziomie powiatu i regionu

Wsparcie osób bezdomnych

- ▶ praca socjalna, ze szczególną rolą streetworkingu
- ▶ punkty pomocy doraźnej (m.in. jadłodajnie, punkty wydawania żywności i odzieży, łaźnie, punkty poradnictwa)
- ▶ usługi reintegracji społeczno-zawodowej, w tym świadczone przez centra integracji społecznej i kluby integracji społecznej
- ▶ schroniska dla osób bezdomnych i schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi
- ▶ noclegownie
- ▶ ogrzewalnie
- ▶ mieszkania treningowe i mieszkania wspomagane z koszykiem usług, w tym prowadzone w oparciu o metodę „Najpierw mieszkanie”

Niezbędne diagnozy w zakresie potrzeb

- ▶ diagnoza potrzeb mieszkańców gminy/powiatu z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców, którzy dzięki wzmocnieniu (poszerzeniu katalogu) usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej nie będą wymagali wsparcia w postaci całodobowej opieki instytucjonalnej
- ▶ diagnoza potrzeb z uwzględnieniem diagnozy funkcjonalnej mieszkańców domów pomocy społecznej, w celu określenia niezbędnego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym oceny poziomu zdolności do samodzielnej egzystencji
- ▶ diagnoza potrzeb instytucji i organizacji społecznych (lokalowych, finansowych i kadrowych), w celu przeprowadzenia procesu deinstytucjonalizacji – przejścia z instytucji do opieki środowiskowej

- ▶ diagnoza w zakresie najbliższych kręgów wsparcia osób go potrzebujących oraz zasobów społeczności lokalnej, ukierunkowana na poznanie potencjału rozwoju mechanizmów wsparcia w społecznościach lokalnych

Analiza potrzeb w zakresie realizacji usług społecznych

- ▶ obecnie realizowane usługi – zakres i stopień zabezpieczenia potrzeb osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, rodzin oraz dzieci i młodzieży w ramach pieczy zastępczej, osób z problemami zdrowia psychicznego oraz osób w kryzysie bezdomności
- ▶ diagnoza potrzeb w zakresie nierealizowanych usług lub usług realizowanych w niewystarczającym zakresie na poziomie lokalnym
- ▶ diagnoza potrzeb kadrowych i profesji społecznych, w tym personelu asystencko-opiekuńczego, zarówno w instytucjach, jak i w społeczności lokalnej, pod kątem przejścia z instytucji do opieki środowiskowej
- ▶ przyczyny nierealizowania usług społecznych

Plan rozwoju usług społecznych

Cel ogólny

Cel szczegółowy nr 1

Działanie nr 1: Instytucje, podmioty, organizacje i osoby odpowiedzialne za wdrożenie lub zmianę sposobu realizacji konkretnej usługi

Działanie nr 2: Instytucje, podmioty, organizacje i osoby odpowiedzialne za wdrożenie lub zmianę sposobu realizacji konkretnej usługi

Cel szczegółowy nr N

Działanie nr N: Instytucje, podmioty, organizacje i osoby odpowiedzialne za wdrożenie lub zmianę sposobu realizacji konkretnej usługi

Analiza kosztów realizacji planu

- ▶ analiza kosztów realizowanych obecnie usług społecznych
- ▶ kalkulacja kosztów realizacji usług po wdrożeniu planu deinstytucjonalizacji usług
- ▶ źródła finansowania wdrożenia i realizacji planu deinstytucjonalizacji usług

Dostępne zasoby do realizacji usług: kadrowe, finansowe, infrastrukturalne

- ▶ ocena zasobów ludzkich (np. kadra świadcząca usługi: liczba osób, kwalifikacje oraz kadra zarządzająca procesem zmiany)
- ▶ ocena zasobów finansowych
- ▶ ocena zasobów materialnych (pomieszczenia, budynki, środki trwałe)
- ▶ zasoby partnerów (np.: organizacje pozarządowe, możliwe partnerstwa z innymi samorządami, partnerstwa publiczno-prywatne)

System monitorowania i oceny

Wskaźniki

- ▶ dotyczące odbiorców usług, np.: liczba osób, które zostały objęte usługami społecznymi/zdrowotnymi w środowisku zamieszkania; liczba osób, które opuściły opiekę instytucjonalną i powróciły do środowiska; liczba osób, które poprzez wdrożenie usług zostały utrzymane w środowisku
- ▶ dotyczące infrastruktury, np.: liczba utworzonych mieszkań wspomaganych, dziennych domów pobytu, rodzinnych domów pomocy
- ▶ dotyczące realizatorów usług, np.: liczba nowych opiekunów środowiskowych; liczba pracowników placówek opieki całodobowej, którzy rozpoczęli pracę w środowisku; liczba podmiotów świadczących usługi środowiskowe
- ▶ dotyczące instytucji, np.: liczba przekształconych placówek opieki całodobowej, liczba miejsc w opiece instytucjonalnej

Proces deinstytucjonalizacji w Polsce powinien podążać w następujących kierunkach, niosąc oczekiwane **korzyści dla samorządów i mieszkańców**, w zakresie:

- ▶ rozwoju lokalnych, powszechnych systemów usług społecznych
- ▶ powiązania usług społecznych ze zdrowotnymi
- ▶ działań na rzecz usamodzielnienia mieszkańców domów pomocy społecznej, którzy są w stanie funkcjonować poza instytucją
- ▶ zabezpieczenia usług stacjonarnej opieki długoterminowej jako ostatniego i najmniej pożądanego elementu systemu wsparcia społecznego.

Wydawca:

**Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Lublinie**

**ul. Diamentowa 2
20-447 Lublin**

tel. (81)5287650

e-mail: rops@rops.lubelskie.pl

www.rops.lubelskie.pl

ISBN 978-83-67846-00-4

Nakład: 1000 sztuk

Egzemplarz bezpłatny

Wydruk publikacji na zlecenie Regionalnego
Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie

